

De te belenen beschikbare premieregeling voor de dga

In het februarinummer van Pensioenadvies heeft Ruben Stam uitgebreid stilgestaan bij de brief van (toenmalig) staatssecretaris Weekers van 6 december 2013. In deze brief neigt de staatssecretaris naar een aanzienlijke wijziging van de huidige systematiek van pensioenopbouw in eigen beheer voor directeur-groothouders. Mr. Stam noemt het de introductie van de fiscale oudedagsreserve voor dga's. In dit artikel zal dit nieuwe systeem kort worden samengevat.

DOOR ROBBERT VAN WOERDEN

Centraal staat echter een belangrijk alternatief. Met een kleine wetwijziging kan immers de beschikbare premieregeling in eigen beheer een (extra) alternatief zijn voor de dga.

Knelpunten bij en varianten van Eigen Beheer

In de brief van 6 december 2013 zoekt de (voormalig) staatssecretaris naar een oplossing voor een zestal knelpunten. Dit zijn:

- De waarderings- en berekeningsystematiek is ingewikkeld en leidt tot hoge kosten;
- De commerciële waarde van het pensioen wijkt fors af van de fiscale waarde;
- Een gevolg van de lage fiscale pensioenverplichting betekent dat het eigen vermogen hoger wordt vastgesteld dan het in werkelijkheid is. Dividenduitkeringen zijn mede hierdoor vaak niet mogelijk;
- Het moeten afstorten van een echtscheidingsaanspraak naar een verzekeraar moet op basis van commerciële grondslagen en wordt als problematisch ervaren;
- Bij extern beheer kan het zo zijn dat de premies niet volledig in mindering kunnen worden gebracht op het resultaat maar dat de pensioen-bv gedeeltelijk in de winst wordt betrokken;
- Voor de loonbelasting is de commerciële waarde leidend; voor de vennootschapsbelasting de fiscale waarde. Dit is verwarrend voor belastingplichtigen.

Ondanks deze knelpunten beseft de (voormalig) staatssecretaris dat het voor de ondernemer belangrijk is dat de premies ter beschikking kunnen blijven voor de onderneming. Afschaffen van eigen beheer is voor de staatssecretaris dus geen optie.

Drs. Robbert van Woerden
Senior consultant bij KWPS

De bovengenoemde knelpunten worden met name veroorzaakt door:

- De fiscale regels met betrekking tot waardering (art. 3.29 Wet IB 2001 en art. 8 lid 6 Wet vpb 1969)
- De fiscale regels met betrekking tot lastneming (art. 3.26 t/m 3.28 wet IB 2001)

De staatssecretaris heeft vervolgens een aantal oplossingsrichtingen onderzocht die eerder genoemde knelpunten moeten oplossen:

1. Fiscale waardering op basis van de pensioenverplichting op commerciële grondslagen;
2. De fiscale pensioenverplichting vormt uitgangspunt voor herrekening van de pensioenaanspraken;
3. Een doteringssystematiek op basis van de winst los van het arbeidsrecht en de pensioenwetgeving uit de wet op de loonbelasting.

Variant 1: Commercieel wordt leidend

Het is niet verrassend dat deze variant niet de voorkeur heeft van de staatssecretaris. Voortaan alleen commercieel waarden heeft forse negatieve budgettaire consequenties voor het rijk. Vooral hierdoor valt deze variant af.

Variant 2: Fiscale herrekening

Hierbij wordt op pensioendatum op basis van de fiscale waarde een levenslang pensioen aangekocht. Feitelijk wordt hierdoor het pensioen eenmalig afgestempeld. Het aankopen van levenslang pensioen moet nu immers op basis van commerciële grondslagen plaatsvinden.

Voordeel is dat voor het dividendbeleid van de fiscale waarde uitgegaan kan worden. Als nadeel noemt de staatssecretaris dat er verschillen tussen

fiscale en commerciële waarden blijven bestaan en dat er ook budgettaire nadelen zijn voor de fiscus.

Variant 3: Doteringsystematiek afhankelijk van winst

De derde variant lijkt veel op wat nu gangbaar is bij IB-ondernemers; namelijk de oudedagsreserve. Jaarlijks mag een percentage van de winst worden gedoteerd aan de reserve. Op een gekozen pensioendatum moet de dga met de gereserveerde middelen een lijfrente aankopen. Het lijkt erop dat deze lijfrente bij een externe partij (bank of verzekeraar) moet worden aangekocht. Gebruikt de dga de reserve niet voor aankoop van een periodieke uitkering dan valt de reserve vrij in de winst. Naast vennootschapsbelasting zal over de waarde revisierente worden berekend. Interessant is dus dat er geen loonbelastingclaim is, maar feitelijk een vennootschapsbelastingclaim. Het bedrag dat overblijft na betaling van de vennootschapsbelasting zal worden toegevoegd aan de algemene reserve. Hierover is bij opname door de dga aanmerkelijk belangheffing verschuldigd.

Binnen deze variant is overigens ook de mogelijkheid geboden om pensioen bij een externe verzekeraar onder te brengen. Dit is verder niet uitgewerkt in de brief.

Weekers is duidelijk een voorstander van deze laatste variant. Hij schrijft: "Ik neig ertoe te concluderen dat de derde variant waarbij de fiscale reserve voor de oude dag wordt geïntroduceerd die los komt te staan van het arbeidsrecht en de (sancties in de) loonheffingssfeer, het meest tegemoet komt aan de wens van de ondernemer om voor de oude dag gereserveerde gelden beschikbaar te houden voor financiering van de onderneming. Voorts leidt deze oplossing tot minder uitvoeringskosten voor de Belastingdienst."

De derde variant heeft voordelen. Het is met name eenvoudig en zal mede hierdoor goed kunnen passen bij dga's. Bovendien is een pluspunt van deze regeling is dat de dotatie niet actuariel berekend dient te worden. Dit betekent dat de dga bij aanvang wellicht meer kan doteren dan de koopsom die hij verschuldigd zou zijn geweest als er sprake zou zijn van pensioen. Toch is er een aantal punten van kritiek. De dga mag jaarlijks een percentage van de winst doteren aan de oudedagsreserve. Is er geen winst, dan geen dotatie. Dan is er nog de vraag wat onder winst wordt verstaan. Is dit de winst na aftrek van het salaris van de dga, dan zal in veel gevallen de dotatie niet veel voorstellen. Zeker als in 2015 het gebruikelijk loon wordt verhoogd van 70% naar 90% van hetgeen gebruikelijk is. Anders dan bij de eenmanszaak lijkt het erop dan de vermogens eis om te mogen doteren is losgelaten. Omdat de dga de voorziening alleen mag vormen in de vennootschap waarin de materiele onderneming wordt gedreven is de oudedagsreserve onderhevig aan het ondernemingsrisico. Denk aan faillissement.

Het tweede kritiekpunt betreft de financieringsbehoefte. Wanneer een onderneming verlies lijdt, kan hij niet doteren aan de reserve. Veel ondernemingen hebben met name een financieringsbehoefte als er geïnvesteerd moet worden. Juist in die periode zijn er vaak geen winsten en kan er in het nieuwe systeem niet gedoteerd worden. Bij het huidige systeem kan de pensioenreser-

ve wel verhoogd worden omdat deze afhankelijk is van de hoogte van het salaris.

Daarnaast ben ik benieuwd naar het overgangsrecht voor reeds bestaande pensioentoezeggingen. Naar verwachting zullen deze niet eenvoudig omgezet worden in een fiscale reserve voor de oude dag.

Andere variant

Behalve deze drie varianten is natuurlijk meer mogelijk. Een variant die beperkt wordt besproken in de brief is de beschikbare premiereregeling in eigen beheer. Die variant wordt terzijde gelegd omdat de waarde van de aanspraak moeilijk te bepalen zou zijn.

Die aanname is slechts juist als de premies voor de regeling niet apart worden bijgehouden. Als de premies worden gestort op een aparte spaar- of beleggingsrekening is de waarde (zowel fiscaal

als commercieel) eenvoudig bij te houden. Nadeel binnen de huidige wetgeving is dat deze aparte rekening niet gebruikt kan worden voor andere doeleinden dan pensioen. Oftewel: deze pensioenregeling past niet direct bij een dga die een financieringsbehoefte heeft en pensioen als een middel ziet om aan die financieringsbehoefte te voldoen. Juist het beschikbaar blijven van premies in de onderneming wordt door de staatssecretaris als belangrijk gezien.

Een beschikbare premiereregeling waarbij de premie op een aparte rekening wordt gestort is wel een oplossing voor een groot aantal andere knelpunten. De fiscale waarde is gelijk aan de commerciële waarde. Er zijn ook geen directe lastnemingsproblemen. Het probleem dat de staatssecretaris schetst dat op pensioendatum pensioen moet worden aangekocht dat vervolgens gewaardeerd moet worden tegen een minimale rekenrente van 4% waardoor een deel van de reserve vrijvalt, kan voorkomen worden door de eis te stellen dat het pensioen bij ingang bij een externe professionele verzekeraar moet worden aangekocht.

Er blijven dan nog twee problemen over:

- 1) De premie en het rendement moet goed geadmistreerd worden zodat investeren in de eigen onderneming moeilijk wordt.
- 2) De beschikbare premie die toeneemt naarmate de dga ouder wordt.

Belening beschikbare premiereregeling

Naar mijn mening is het mogelijk de beschikbare premiereregeling te gebruiken als bron van financiering voor de onderneming en voor de dga een adequate oudedagsvoorziening te vormen. Wel dient hiervoor de fiscale wetgeving enigszins te worden aangepast. Bottleneck is momenteel dat pensioengelden niet mogen worden beleend. Om goed te kunnen ondernemen zal een ondernemer vaak een financiering nodig hebben van een externe partij. Denk aan een bank of een andere vennootschap. De externe financier zoals bijvoorbeeld een bank zal de pensioenreserve niet meenemen in hun analyse of de onderneming voldoende kredietwaardig is.

Ons inziens is daar een eenvoudige oplossing voor. In art. 19b Wet op de loonbelasting 1964 kan een wijziging worden doorgevoerd waarin het wordt toegestaan om de spaar- of beleggingsrekening bedoeld voor pensioen in onderpand te geven bij een externe geldverstrekker in ruil voor een zakelijke financiering met een adequaat aflossingsschema. De dga mag niet tot afkoop overgaan. Er kunnen regels gesteld worden aan de pandovereenkomst of als het om een hypotheek gaat, de overeenkomst van hypotheek. Dit geeft voordelen voor meerdere partijen. De dga heeft extra financieringsruimte en de bank kan sneller kredieten verstrekken. Voor de rijksoverheid zijn deze voordelen ook navolgend: het stimuleert de economie.

Het oprichten van een aparte pensioen-bv behoort ook tot de mogelijkheden. De jaarlijkse premie kan dan door de pensioen-bv aan de werkgever-bv geleend worden. Ook hier geldt dat er terugbetaald moet worden volgens een adequaat aflossingsschema. Bijvoorbeeld een duur van 15 of 20 jaar. Bij faillissement kan overeengekomen worden dat het belemmerende pensioengeld voorrang heeft op andere schuldeisers. Zo wordt eer gedaan aan de verzorgingsgedachte. Voor de fiscus is het volgende van belang. Er moeten regels gesteld kunnen worden om misbruik te voorkomen. Het geld blijft immers primair bedoeld voor de oude dag.

De ChristenUnie heeft eerder voorgesteld om mogelijkheden te creëren om werknemerspensioen direct te kunnen gebruiken voor aflossing van de hypotheek. Ik ben daar geen voorstander van omdat werknemerspensioen bescherming behoeft en de

meeste werknemers de risico's hiervan niet kunnen overzien. Bij dga's ligt dit genuanceerder en sluit deze variant mooi aan bij de trend dat pensioengelden tot op zekere hoogte ook voor de aflossing van (hypotheek)schulden gebruikt moeten kunnen worden.

Stijgende premies

Het nadeel van een staffel is dat de premies in aanvang zeer laag zijn. Er wordt dan niet adequaat in de financieringsbehoefte voorzien op het moment dat deze het meest van belang is. Een oplossing zou kunnen zijn om te kunnen werken met een doorsneepremie.

Conclusie

Het kabinet stuurt aan op een revolutie met betrekking tot het pensioen van de directeur-grotaandeelhouder. Voorkeur gaat uit naar een reserve voor de oude dag buiten de loonbelastingsfeer. Er is ook geen sprake meer van een arbeidsvoorwaarde. Hier zit een aantal voor- en nadelen aan. In dit artikel is een extra variant besproken. Het betreft een beschikbare premiereregeling op een aparte spaar- of beleggingsrekening van de bv met als extra mogelijkheid om deze rekening te kunnen verpanden aan een lening bij een bank. Uiteraard worden hier wel voorwaarden aan gesteld. Deze variant voldoet ook aan de eisen die de voormalig staatssecretaris heeft gesteld in zijn brief. Het is nu afwachten welke van de mogelijke varianten door de wetgever wordt gekozen. Mijn voorkeur gaat uit naar het bieden van meerdere mogelijke varianten. Een beschikbare premiereregeling die onder strikte voorwaarden belemmerd kan worden is een van die geschikte varianten. ■